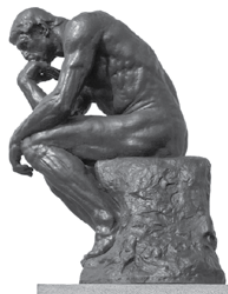

Година 8, број 31, септември
Скопје 2010

—

Year 8, No 31, September
Skopje 2010

ПОЛИТИЧКА МИСЛА

—

**Регионална соработка на Западен Балкан
на пат кон ЕУ и НАТО**

---

political thought

—

**Regional Cooperation in the Western Balkans
on the Road to EU and NATO**

Содржина / Contents

ВОВЕД / INTRODUCTION

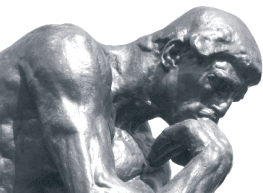
- 7 За потребата од регионална соработка во регионот
Даниела Бојаџиева
Анри Боне
- 10 On the need for regional cooperation
Daniela Bojadžieva
Henri Bohnet

АКТУЕЛНО / CURRENT

- 13 Regional political cooperation in the Western Balkans: Towards the common goal of Euro-Atlantic integration
Davor Božinović
Регионалната политичка соработка на Западен Балкан: кон Евро-Атлантските интеграции како заедничка цел
Давор Божиновиќ
- 19 Regional Anti-Corruption Initiative (RAI)
Vesna Ratković
Регионална анти-корупциска иницијатива (RAI)
Весна Ратковиќ
- 23 Regional political cooperation in the Western Balkans: A vehicle of the common goal
Hido Bišćević
Регионалната политичка соработка на Западен Балкан како начин за постигнување на заедничката цел
Хидо Бишчевиќ
- 27 Република Македонија – регионалната соработка од аспект на дипломатските и економските односи
Христина Рунчева
Republic of Macedonia: Regional cooperation from the aspect of diplomatic and economic relations
Hristina Runčeva

- 33 Regional cooperation: A political and economic necessity
Besim Beqaj
Регионална соработка: политичка и економска неопходност
Бесим Беќај
- 37 How to stop pretending and start cooperating
The impact of the European Union on regional cooperation in the Western Balkans: The focus on migration
Biljana Kotevska
Како да се престане со преправањето и започне со соработка:
влијанието на Европската унија врз регионалната соработка на
Западниот Балкан со фокус на прашањето на миграцијата
Билјана Котевска
- 49 Democracy in the Balkans
Johann Günther
Демократијата на Балканот
Јохан Гунтер
- 59 The EU's region-building strategy in the Western Balkans: Success or failure?
Natia Ejshvili
Стратегијата на ЕУ во изградувањето на регионот на Западен Балкан:
успех или неуспех?
Натиа Ејшвили
- 69 Европската Унија и потенцијалот на регионалната соработка во борбата
против современиот тероризам
Metodi Hadži-Janev
EU and the potential of regional cooperation in combating modern terrorism
Metodi Hadži-Janev
- 81 Современиот идентитет на Западниот Балкан трансформиран во активна
регионална безбедносна соработка
Rade Rajkovčevski
The modern identity of the Western Balkans transformed into an active
regional cooperation in the domain of security
Rade Rajkovčevski

- 91 Дефинирање на „југосферата“ и нејзиното значење за регионалната соработка на Западен Балкан
Горан Илиќ
Defining “Yugosphere” and its meaning for regional cooperation in the Western Balkans
Goran Ilić
- 99 Enjoying the instrumental space
Tihomir Topuzovski
Животот во инструментализиран простор
Тихомир Топузовски
- 105 Регионалниот пристап кон предизвиците на Југоисточна Европа преку Пактот за стабилност и Советот за регионална соработка
Кристина Богевска-Малинка
Regional approach to the challenges in SEE through the Stability Pact and the Council for Regional Cooperation
Kristina Bogevska-Malinka
- 115 **ЗА АВТОРИТЕ / ABOUT THE AUTHORS**

► **СОВРЕМЕНИОТ ИДЕНТИТЕТ НА ЗАПАДНИОТ БАЛКАН ТРАНСФОРМИРАН ВО АКТИВНА РЕГИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСНА СОРАБОТКА**

—
автор: Раде Рајковчевски

Земјите од Западен Балкан се неразделив дел од регионот на Југоисточна Европа кој и денес, како носечки столб на комуникацијата помеѓу Европа и Азија, претставува заложник на традиционалните и современите криминални појави (трговија со оружје, луѓе и дрога, присуство на терористички групи и екстремистички религиозни движења). Транснационалните криминални здруженија, кадровски и технички се подобро опремени од постоечките државни безбедносни служби и ги користат недоволно уредената безбедносно-правна регулатива на земјите, слабата координација и недоволната ефикасност на правосудните и на безбедносните институции.

Случувањата кои го одбележаа крајот на 20 и почетокот на 21 век битно ја изменија суштината на безбедносните закани во регионот и Европа и докажаа дека заканите по уставните вредности на Балканот сè уште имаат етнички предзнак. Настаните оставија безбедносни, економски, социјални, психолошки и други последици, а надминувањето на меѓуетничките тензии и конфликти остана најбитен предизвик

за претставниците на власта во земјите. Фактот дека се работи за релативно млади држави, од кои некои како Македонија и БиХ за првпат се конституирани како самостојни и независни држави, доведе до подем на национализмот и на националната нетрпеливост. Таквата околност во поновата историја на Балканот се рефлектираше врз задоволувањето на потребите за национална припадност и апетитите за создавање големи еднонационални држави. Настојувањата за автономија и независност на одредени етнички групи често беа придружени со употреба на сила и оружје, што придонесе за усложнување на безбедносната состојба. Локалните конфликти, чие траење, интензитет и понатамошна ескалација тешко се предвидуваат, имаа за цел исполнување на потребите на различни етнички, културни и верски идентитети. Иако навидум завршени, некои од нив и денес тлеат и можат да прераснат во закана од регионален карактер. Дополнително, во дисхармонијата на општествата, губењето на легитимитетот на државата над своите граѓани претставуваше една од причините за радикалните ориентации на одредени етнички групи кои се чувствуваа маргинализирани во сопствената држава. Во тој период, лидерите во регионот како составен дел на политиката за решавање на меѓуетничките тензии прибегнуваа кон војна и насилство и користеа голема доза на воена реторика и по цена на губење на нивниот кредибилитет пред граѓаните во новонастанатите демократии. Со текот на времето драстично се промени пристапот во решавањето на меѓуетничките проблеми. Користената реторика, идеологија и практиката покажаа доволно недостатоци¹ во интервенционистичкиот начин и наметнување на мирот.

Големината на територијата на државата, геостратешката позиција, економската моќ и односите со ЕУ и НАТО одиграа значајна улога во вклопувањето на државите во безбедносната состојба во Европа. Сепак, ниедна држава од регионот не може самостојно да ги дефинира сопствените безбедносни интереси без да постави корелација со безбедносните предизвици и интереси на земјите од регионот.² Подолг период, почнувајќи од распадот на СФРЈ, заради специфичното опкружување и континуираната нестабилност, посебна потешкотија за секоја од балканските земји претставуваше дефинирањето и рангирањето на безбедносните приоритети наспроти тврдите националистички ставови на домашните власти и отсуството на меѓусебна комуникација во регионот. Со завршувањето на конфликтите и напредокот на демократските процеси во регионот, кај креаторите на државната безбедносна политика пополека стивнуваа стравувањата од агресија од соседите. Можноста од внатрешен меѓуетнички конфликт во ниту една од земјите целосно не замре, меѓутоа во голема мера беше заменета со можноста од закани предизвикани од формите на организиран криминал. Организираниот криминал ја регенерираше својата мрежа – делумно замрена за време на конфликтите.

¹ На Косово тоа доведе до колапс на суверенитетот и територијалниот интегритет на Србија.

² Иако не се дел од Западниот Балкан, Романија и Бугарија во 2007 година станаа дел од ЕУ (претходно и од НАТО), а Грција многу порано, сепак по своите карактеристики во областа на организираниот криминал и корупцијата, не се понапред од остатокот од регионот.

Затоа, безбедносните иницијативи произлегоа како резултат на меѓузависноста и препознавањето на државните интереси на земјите од Западниот Балкан, но ги опфатија и останатите земји од регионот и пошироко, кои во иницијативите се појавија во улога на донори, партнери или набљудувачи.

Во самите зачетоци на регионалната безбедносна соработка треба да се споменат препораките за земјите од регионот од членките на Советот на Европа дадени на Првиот и Вториот Самит на претседатели на држави и влади³. Иако одржани во време кога на просторите на Балканот беснееше војна, се однесуваа на залагањата на европските држави за стивнување на тензиите и заштита од пренесување на конфликтот на други делови од Европа. Но, поради крајно нарушената безбедносна состојба, никој не ги гледаше балканските држави како сериозни партнери во враќањето на мирот. Наспроти залагањата на меѓународната заедница, границите кои ги одредуваат групите на етничка, културна, верска и друга основа да претставуваат мостови за соработка, во тој период се покажаа дека почесто се извор на закани и опасности по мирот. Со моделот на воведување на еврорегионите се создаде основа за соработка во повеќе области, а тоа претставуваше почеток за развивање на прекуграничната безбедносна соработка која стана дел од регионалната безбедносна политика.

Иако во регионот делува Интерпол како носечки столб на меѓународната криминалистичка полициска соработка, сепак ЕУ и САД заради специфичноста на појавните облици на криминалот инсталираа посебни тела во форма на регионални безбедносни иницијативи (најпрво СЕКИ⁴, Пактот за стабилност⁵ во 1999 година, иницијативите кои произлегоа од Пактот⁶ и други⁷). Преку безбедносните иницијативи партнерите од ЕУ, САД и трети земји испратија јасен сигнал за нивниот интерес и волјата на меѓународната заедница за интеграција и стабилизација на земјите од Југоисточна Европа. Токму со започнувањето на нивната реализацијата заживеа концептот за промоција на демократските вредности, добрососедските односи и регионалната соработка

³ Одржани во Виена (8-9.10.1993 година) и Стразбур (10-11.10.1997 година). Извор: <http://www.coe.am/en/docs/summits/> (преземено на 5.09.2010 година).

⁴ Иницијативата за соработка во Југоисточна Европа беше промовирана како идеја во рамки на евро-атлантската соработка во мај 1995 година во Виена. Земјите-членки се: Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Хрватска, Грција, Унгарија, Македонија, Молдавија, Црна Гора, Романија, Србија, Словенија и Турција. Во мисијата е дефинирано дека со сплотена сила на агенциите од 13 земји овластени за спроведување на законите и со придодавање на вредноста на експертите, на тој начин градат силно оружје за борба против криминалот. Тие себеси се посветуваат да ги одржат земјите од Југоисточна Европа во објавената војна на организираниот криминал и на зајакнување на капацитетите овластени за спроведување на законот во борбата против организираниот криминал. Извор: http://www.seccenter.org/p128/Mission_and_objectives (преземено на 2.09.2010 година).

⁵ Како пакет на мерки и договори во интерес на регионалната стабилност и економски развој, Пактот за стабилност беше формиран од страна на Светската банка во координација со Европската банка за обнова и развој, како инструмент за економско зајакнување на државите и стабилност во регионот. Пактот за стабилност содржи економска, хумана, политичка и безбедносна компонента. Пактот за стабилност во 2008 година доби свој наследник именуван како Регионален совет за соработка – Regional Cooperation Council (RCC) со скоро исти мандатни задачи и со седиште во Сараево, Босна и Херцеговина.

⁶ Тие се: ДППИ – Disaster Preparedness and Prevention Initiative (2000), ПАИ – Regional Anti-corruption Initiative (2000), РАЦВИАЦ – Regional Arms Control Verification and Implementation Assistance Centre (2000) и СЕЕЦАЦ – South Eastern and Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons (2002).

⁷ Исто така за почит како дел од мрежата на регионалната безбедносна соработка се: СЕПЦА – Southeast Europe Police Chiefs Association (2002) и МАПРИ регионалниот центар – the Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative (2006).

во функција на трајното зачувување на мирот на балканските простори. Кај безбедносните иницијативи, а посебно кај иницијативите кои произлегоа од Пактот за стабилност, во голем дел беше застапена безбедноста како најкритичен елемент кој му недостасуваше на регионот.

Од периодот на распадот на СФРЈ и претходно, заради отсуството на безбедносна стратегија кај ЕУ, САД доминираа во меѓународниот безбедносен простор. Така, САД како најмоќна сила во рамките на НАТО, својата доминација ја остварија и на Балканот. САД претендираа индиректна заштита на земји во кои постои основа за остварување на нејзините државни цели и интереси, а посебно на оние земји кај кои се наметнаа како гаранција за безбедноста или стратешки партнер во зачленувањето во НАТО. Тие користејќи ја моќта и интензивната дипломатија реализираа конкретни акции за превенција и запирање на веќе ескалираните конфликти. Тоа им даде доволно авторитет во односите со земјите од Западниот Балкан. Некои од земјите задржаа дистанца, но некои од нив развија поблиски односи со САД и Алијансата што им овозможи поповолна позиција во евро-атлантските интеграции. Од тие односи се разви иницијативата за формирање на Јадранската група.⁸

За докомплетирање на ефектите врз стабилноста и безбедноста на регионот придонесоа и мисиите на меѓународната заедница со политичко, хуманитарно, воено и полициско присуство кои сè уште во одредени делови од регионот ги гарантираат стабилноста и општествениот развој.⁹ Приоритетите на мировните операции спроведени на Балканот беа повеќе насочени кон воспоставување на системот на правна држава со формирање на структурата на безбедносниот систем, спроведување на законите и помош при функционирањето на правосудството, отколку за помирување и раздвојување на завојуваните страни. Целосни ефекти дадоа само мисиите на НАТО и воените мисии на ЕУ по усвојувањето на Европската безбедносна и одбранбена политика во 2003 година.

ПРИДОБИВКИ НА ЗЕМЈИТЕ ОД ЗАПАДЕН БАЛКАН ОД ЗАЧЛЕНУВАЊЕТО ВО РЕГИОНАЛНИТЕ БЕЗБЕДНОСНИ ИНИЦИЈАТИВИ

Зближувањето на земјите во рамките на безбедносните иницијативи требаше да даде одговор на наталожените безбедносни проблеми во матичните општества.

⁸ Тогашниот државен секретар Колин Пауел, заедно со своите колеги, министрите за надворешни работи Мета, Пицула и Митрева, ја потпишаа Јадранската повелба во Тирана, Албанија, на 2 мај 2003. Јадранската повелба, иницијатива во духот на Американско-Балтичката повелба од 1998 година, беше предложена заеднички од страна на претседателите на Албанија, Хрватска, и Македонија до тогашниот претседател Буш на НАТО самитот во Прага во ноември 2002 година. Тогашниот претседател Буш ја поздравил Јадранската иницијатива како силен придонес кон неговата визија за цела Европа, слободна и во мир. Повелбата се базира на достигнувањата на НАТО самитот во Прага за зајакнување на постојаната американска поддршка за „отворени врати“ на Алијансата, нагласувајќи дека целта е постигнување на евентуална целосна интеграција на Албанија, Хрватска и Македонија во НАТО и во другите евро-атлантски институции. Bureau of European and Eurasian Affairs, „Adriatic Charter“, Fact Sheet, January 20, 2009, <http://www.state.gov/p/eur/rls/fs/112766.htm> (преземено на 1.09.2010 година).

⁹ Некои од земјите од Западниот Балкан сè уште ги користат услугите на ЕУ (во Босна и Херцеговина – мисијата АЛТЕА и на Косово – мисијата ЕУЛЕКС).

Бидејќи се работеше за повеќе или помалку исти потешкотии со кои се соочуваа земјите кон крајот на минатиот век, тие лесно најдоа заеднички јазик. Така, како најкритични и доминантни проблеми во регионот, во периодот на започнувањето на иницијативите, би ги идентификувале кривките демократски институции, катастрофалната економска состојба и сиромаштијата, корупцијата и организираниот криминал. Со транзициските процеси се надоврзаа и предизвиците поврзани со развој на капацитетот за управување со државата и процесите поврзани со евро и евро-атлантските интеграции.

Преку безбедносните иницијативи или сегментот од останатите иницијативи кој ја опфаќаше безбедноста, целите кои си ги поставија земјите од Западен Балкан беа фокусирани на членство и соработка со меѓународните безбедносни организации заради враќање на мирот, стабилноста и ефикасно справување со организираниот криминал. Во членството земјите од Западниот Балкан видоа можност за подготовка за влез во меѓународните организации со постигнување и усогласување на неопходните стандарди. Така, низата од домашни обврски во сферата на безбедноста се дополни со активности предвидени со регионалната безбедносна соработка. Преку регионалната безбедносна соработка, државите од своите партнери (ЕУ и НАТО) добија одредени гаранции и помош во борбата против организираниот криминал и безбедносните закани. Друга придобивка која произлегува од членството е можноста да се оствари помалку формална, но поефикасна комуникација со телата на ЕУ и НАТО. Тоа отвори простор за промоција на националните безбедносни капацитети, но и можности за исполнување не само на државните безбедносни интереси, туку и на останатите интереси во рамките на меѓународните структури.

Истовремено во рамките на приклучувањето кон регионалните безбедносни иницијативи се наметна дилемата околу изборот помеѓу зачувувањето на домашните вредности и интереси, од една, и прифаќањето на истите од ЕУ и НАТО заради усогласување и подобра соработка, од друга страна. Приспособувањето беше составен дел од процесот на креирање на националните безбедносни политики на земјите од Западниот Балкан во рамките на нивното евро и евро-атлантско интегрирање. Со усогласувањето на домашните безбедносни стратегии со ЕУ и НАТО стратегиите се надмина концептот на самостојна национална безбедносна политика која се потпира на сопствени средства за справување со безбедносните закани. Воедно периодот на отпочнување на регионалните безбедносни иницијативи се совпадна со времето на спроведување на реформата на безбедносниот сектор. Споделувањето на искуствата помеѓу членките во иницијативите и стручната помош од страна на стратешките партнери придонесоа за забрзување на реформата.

Во процесот на евро-атлантски интеграции, често се поставува прашањето: „Кој на кого му е попотребен, ние на НАТО или НАТО на нас?“. Земјите од Западен Балкан се свесни дека влезот во НАТО не значи само привилегии, туку

и обврски и трошоци.¹⁰ Дека постои меѓусебен интерес преку регионалните безбедносни иницијативи регионот да се интегрира во НАТО, говори и фактот дека некои од земјите од Западниот Балкан преку Јадранската група станаа дел од НАТО, а останатите имаат партнерски однос со НАТО и се членки на Партнерството за мир и на меѓународните коалиции предводени од Алијансата. На тој начин, земјите своето безбедносно дејствување го надополнуваат со проширување на зоната на безбедност и стабилност. Воедно, со стекнувањето на оптимален степен на безбедност, секоја од земјите може слободно да го дисперзира влијанието на државните приоритети и интереси надвор од своите граници, односно во регионалното и глобалното опкружување.

ПРИДОБИВКИ НА ЕУ И НАТО ОД ЗАЧЛЕНУВАЊЕТО НА ЗЕМЈИТЕ ОД ЗАПАДЕН БАЛКАН ВО РЕГИОНАЛНИТЕ БЕЗБЕДНОСНИ ИНИЦИЈАТИВИ

ЕУ и НАТО имаат интерес за проширување на нивните влијанија и надвор од Евро-атлантскиот регион. Долгорочното инвестирање на ЕУ, САД и НАТО на Балканот придонесува за да се оневозможи какво било напуштање на демократските трендови и процеси. Со одрекувањето на дел од државните безбедносни интереси за сметка на регионалните, вклучувајќи го и прашањето на територијалниот суверенитет заради порационална и поефикасна борба против криминалот, треба да се овозможи приближување на безбедносните интереси на земјите од регионот. Така, земјите можат преку заедничките да ги пронајдат и реализираат сопствените интереси, а ЕУ и НАТО ја потврдуваат улогата на главни мотори на регионалните безбедносни иницијативи. Тоа на ЕУ и НАТО освен обезбедување на стабилност во своето опкружување им овозможува и доминација во повеќе области.

Интенцијата на ЕУ и НАТО да создадат стабилно и безбедно тло во Југоисточна Европа, освен враќањето на мирот и борбата против криминалот опфаќа и обезбедување на комуникацијата која минува низ Балканот. Користа од геостратешката положба, која како основа го има поминувањето на Коридорите 8 и 10, отвора можност за транспорт на нафта и гас од Каспискиот и Кавкаскиот регион како правци за снабдување со енергенци за потребите на регионот и Европа. Оваа комуникација долги години се сметаше за алтернативна, но поради безбедносните случувања во Кавказот и руско-украинската криза со транспортот на гас во поново време, преносот на енергенци преку Балканот станува сè поактуелен, не само заради непречениот транспорт, туку и поради безбедносната гаранција која ја даваат земјите во соработка со ЕУ, НАТО, САД и нивното присуство во регионот.

¹⁰ Анализите на поранешен претставник на Министерството за одбрана, говорат дека членството во НАТО ќе нè чини од 700.000 до 1 милион евра на годишно ниво. Според проценките само формирањето на специјална единица за мисијата во Ирак, што меѓу другото е обврска на Македонија, чини од 30-40 милиони евра. Извор: неделник Капитал, бр. 394 од 07.06.2007 година, <http://www.kapital.com.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=65&EditionID=565&ArticleID=12768> (преземено 2.09.2010 година).

Денес земјите од Западен Балкан претставуваат дел или граничат со членките на ЕУ и НАТО. Тоа и понатаму претставува дополнителен поттик за двете организации да „инвестираат“ во него заради обезбедување на сопствените граници, зачувување на општите интереси и продолжување на интеграцијата на регионот.

***

Поврзанооста на НАТО и ЕУ мисиите на тлото на Европа, несомнено овозможи создавање простор ЕУ појасно да ја дефинира Европската безбедносна и одбранбена политика. ЕУ сè поинтензивно покажува дека освен цивилни поседува и воени механизми за справување со конфликти. Со воените мисии на ЕУ се даде силна поддршка на регионалните безбедносни иницијативи како одговор на предизвиците за стабилизација на кризните подрачја. Оттука произлезе прашањето „Дали за одржливост на регионалните безбедносни иницијативи е неопходно физичко присуство на мисиите на ЕУ и НАТО?“, односно, „Колку со спроведувањето на мисиите на НАТО и ЕУ се придонесува за европеизација или милитаризација на регионот?“.

Безбедносните иницијативи, според околностите, уште од почеток имаа потреба од присуство на моќни и авторитетни актери во регионот. Подоцна тие ја искристализираа желбата на земјите од Западен Балкан за одржување на континуитет во стабилноста, безбедноста и борбата со криминалот. Сепак воените мисии помалку придонесуваат за решавање на конфликтите отколку активната полициска соработка, конкретната економска и развојна помош, искрените залагања на постојните членки на ЕУ и НАТО за интегрирање на регионот¹¹ и објективната примена на принципите на меѓународното право.

ЗАКЛУЧОК

Иако напорите на меѓународната заедница секогаш биле на страната на интеграцијата, сепак таа во реалноста секогаш гледала на задоволување на интересите на големите сили во рамките на ЕУ и НАТО. Решенијата кои ги нудеа ЕУ и НАТО во последните две декади на земјите од Западниот Балкан беа во контекст на водењето политика со повеќе смисла и начин за брзо решавање на проблемите. Преку иницијативите за регионална безбедносна соработка земјите станаа поотворени и поконкретни во комуникацијата. Сепак, најбитно е властите во земјите од Западниот Балкан да сфатат дека со влезот и активното учество во регионалните безбедносни иницијативи може полесно да се достигнат стандардите на ЕУ и НАТО, да се изгради порационален

¹¹ Евроинтеграциите беа и се попречени заради билатералните спорови помеѓу членките и земјите-кандидати за членство во ЕУ и НАТО. Такви се примерите Македонија-Грција, Хрватска-Словенија, Грција-Турција, дел од западноевропските земји со Турција и слично. Таквите состојби кумулираат незадоволство кај граѓаните во земјите кои објективно ги исполнуваат условите за влез во ЕУ и НАТО.

партнерски однос и да се промовираат домашните безбедносни способности и капацитети. Меѓутоа, членството во регионалните иницијативи без амбиција за евро, односно евро-атлантска интеграција, може да биде само изгубено време и средства. Така, интересот ќе биде едностран, односно полза од партиципацијата на земјите од Западен Балкан во иницијативите ќе имаат само ЕУ и НАТО кои ќе добијат стабилни партнери на своите граници.

Затоа, во рамки на регионалните иницијативи, земјите од Западен Балкан со подобрување и унапредување на партнерството со ЕУ, НАТО и САД во полето на безбедноста треба да си обезбедат поддршка за целосна ЕУ и НАТО интеграција. Од друга страна, НАТО и Унијата во иднина сè повеќе ќе ги зголемуваат нивните улоги во меѓународниот безбедносен простор – надвор од Европа, а со интегрирањето на земјите од Западниот Балкан, освен ширењето со нови земји-членки, секогаш ќе имаат искрени партнери.

Едно нешто од што сигурно нема да се откажат ЕУ, НАТО и земјите од Западен Балкан во борбата против криминалот и одржувањето на стабилноста на регионот, се големите вложувања кои претставуваат гаранција за долгорочна безбедносна, политичка и економска интеграција на регионот.

Користена литература:

Bureau of European and Eurasian Affairs. „Adriatic Charter“, Fact Sheet. January 20, 2009, <http://www.state.gov/p/eur/rls/fs/112766.htm> (преземено на 1.09.2010 година)

<http://www.coe.am/en/docs/summits/> (преземено на 5.09.2010 година)

http://www.secicenter.org/p128/Mission_and_objectives (преземено на 2.09.2010 година)

Капитал. бр.394 од 07.06.2007 година. <http://www.kapital.com.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=65&EditionID=565&ArticleID=12768> (преземено 2.09.2010 година)

ABSTRACT

The Balkan space, intertwined with the people and civilizations through centuries, now gets a new perspective within Europe. Although some of the Western Balkan countries have become part of NATO, nevertheless, in general, they are similar in terms of the current internal situation (democratically elected governments, changes in politics, economy and society as a whole) and they are still working on developing the potential for a rational management of the of state and on achieving the objectives arising from the process of EU and NATO integration. In order to complete the picture, the states are characterized, to a higher or lesser extent, by continued political instability, ethnic tensions and economic crises resulting from the transition process, corruption, organized crime and emerging consequences of the global crisis.

In such an environment, the international factor represented by the EU, U.S. and NATO implemented several initiatives with a strong security impact, including the most significant among them, the Southeast European Co-operative Initiative - SECI (1996), the Stability Pact for South Eastern Europe (1999) and establishment of the Adriatic Charter (2003). An especially strong impulse has been given with the conception of the Stability Pact, which represents a boost to the regional cooperation in the post-conflict Balkans and which has resulted with new initiatives created as part of it.

Therefore, today, depending on the progress in integration processes, there is an increased degree of the realization of the idea of mutual security assistance and support for a faster and more effective overcoming of the challenges arising from the Euro and Euro-Atlantic integrations.

Key words: security, policy, initiative, cooperation, interest.